

De belofte

Ann Weisgarber
De belofte

Vertaald door Mariella Duindam

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

De vertaling van het fragment uit het gedicht van Emily Dickinson
is van Peter Verstege.

ISBN 978 90 239 9489 3

NUR 342

Vertaling Mariella Duindam
Ontwerp omslag Wil Immink
Omslagbeeld Lewis W. Hine / Getty Images
Typografie Geert de Koning

Oorspronkelijk verschenen bij Mantle, een imprint van
Pan Macmillan, onderdeel van Macmillan Publisher Ltd, Londen,
Verenigd Koninkrijk, onder de titel *The Promise*.

Engelstalige editie © 2013 Ann Weisgarber
Nederlandstalige editie © 2015 Mariella Duindam

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

Voor Will Atkins

*De kust is kalm, de lucht fris en geurig, de zilte branding bruist
zangerig over de zandlaktes. Hoge rijtuigjes passeren elkaar,
in elk een hoffelijk heerschap met zijn bekoorlijke dame. Het is
bijzonder idyllisch, zo'n tochtje langs de zee.*

Galveston Daily News

24 mei 1868

Zeg heel de Waarheid zijdelings –

Emily Dickinson

Proloog

De wake

Oktober 1899

Van begrafenissen moet ik helemaal niks hebben. Ik krijg al kippenvel bij 't idee. Als 't bij mij eenmaal zover is, wil ik echt niet zo te kijk worden gelegd. Gewoon de kist dichtspijkeren en me zo gauw mogelijk onder de grond stoppen, dat is hoe ik 't wil. Maar die katholieken denken daar heel anders over. Die moeten er zo nodig weer een einde-loos gedoe van maken.

Zo ging 't bij Bernadette ook. Ze lag midden in de kamer opgebaard in een kist die op drie schragen was gezet. Het was de tweede dag van oktober, bloedjeheet en nog bij lange na niet donker, maar toch had zuster Camillus drie witte kaarsen aangestoken. Ze stonden in een enorme metalen houder aan 't voeteneind van de kist. Aan 't hoofdeind stond een houder met een crucifix. Zo noemden ze 't. Een crucifix. Ik vond 't maar niks dat Jezus met handen en voeten aan dat kruis was vastgespijkerd en een kroon van doornen droeg. En dan die naakte ribbenkast. Ongepast, dat was 't. Ik wou maar dat iemand dat ding daar weghaalde, maar dat gebeurde niet.

Een paar uur voordat de wake begon, kwamen de burenen op hun wagens aanrijden. De honden sloegen onmiddellijk aan en m'n twee broers moesten naar buiten om ze naar de stal te brengen. De burenen kwamen van heel Galveston Island, en ze kwamen in 't zwart. Net als ikzelf hadden de vrouwen hun korset voor de gelegenheid extra strak vast-

gesnoerd onder hun zwarte jurk. De mannen waren in pak, hun witte boord zo stijf gesteven dat die zelfs nog overeind bleef staan toen ze eraan begonnen te trekken omdat 't zweet hun hals in droop.

De buurvrouwen hadden etensmanden bij zich waarin schalen oesters en garnalen op mekaar waren gestapeld. Ze brachten pannen vol maisbrood mee, kommen vol paarse peulen en meer cake dan ik op Bernadettes keukentafel kwijt kon. Allemaal spraken ze op gedempte toon. 'Wat een narigheid.' 'Ik ben d'r kapot van.' De veren op hun hoed wuifden op en neer terwijl we 't voedsel uitstalden. Het was etenstijd, maar niemand at. Hoe kon je nu eten terwijl Oscar daar bij de kist stond, z'n groene ogen dof van verdriet? Je kon niet om 'm heen, want de keuken was gewoon de andere helft van de kamer. En dan die buurmannen, die 'm allemaal op een kluitje mompelend hun meelij betuigden terwijl ze hun hoed tussen hun vingers lieten ronddraaien. Pa kneep die van hem zowat fijn. M'n broers gedroegen zich al niet veel beter, maar de getrouwde mannen waren wel 't ongedurigst. Ze keken voortdurend schichtig rond of ze hun vrouw nog zagen. Ga alsjeblijft niet ook dood, zag ik ze denken. Laat me alsjeblijft niet alleen met die kleintjes waar ik me geen raad mee weet; ik zou ze moeten weggeven of meteen moeten hertrouwen. Laat me niet worden zoals Oscar: een weduwnaar met een zoontje van vier.

Het was pijnlijk om te zien.

Al snel drentelden de mannen bij Oscar weg en liepen de veranda op, waar alle kinderen zaten. De jongens zaten op de brede houten planken met hun zwartgekouste benen onder de reling door, zodat ze hun voeten konden laten bungelen en zwaaien. De meisjes zaten op 't trapje. Hun vlechten waren vastgestrikt met linten. Vanuit 't keukenraam kon ik ze zien zitten en ik nam 't de mannen en de kinderen niet kwalijk dat ze liever buiten bleven. Daar stond tenminste een briesje dat de zweetlucht verdreef. Daar konden ze naar de lucht kijken, naar de hoge scha-

penwolkjes. Het huis van Oscar en Bernadette stond op vijf voet hoge palen en vanaf de veranda kon je de duinenrijen een halve mijl verderop zien liggen. Aan de andere kant van die duinen was de Golf van Mexico, en nog veel verder, aan de horizon, lag een hele sliert stoomschepen en schoeners te wachten tot ze de haven van Galveston konden binnenvaren.

De mannen op de veranda pelden hun hoge boord af en liepen naar de koeienstal. Sommige namen hun kinderen mee. Ik neem aan dat ze daar gingen doen wat ze 't beste lag: werken. Drinkbakken vullen en boxen uitmesten. Ze gingen aan 't werk, zodat Oscar zich over z'n melkkoeien in ieder geval geen zorgen hoefde maken.

Maar waarschijnlijk dacht Oscar aan helemaal niks anders dan aan Bernadette. Sinds ze een week geleden ziek geworden was, was-ie nog maar een schaduw van z'n vroegere zelf, zoals ma zei.

Toen de wake begon, gingen de meeste baptisten naar huis. Het liefst was ik zelf ook gegaan; ik had behoefte aan lucht die niet van droefenis doortrokken was. Maar Bernadette was sinds haar huwelijk met Oscar m'n vriendin geweest, en vriendinnen laat je nou eenmaal niet in de steek.

Ook Oscar zou ik nooit in de steek laten. We kenden 'm al sinds hij aan onze kant van 't eiland was komen wonen. Je zou ons zelfs échte burens kunnen noemen: onze huizen stonden maar anderhalve mijl van mekaar af. M'n broers, Frank T. en Wiley, werkten voor 'm en brachten z'n melk naar de klanten in de stad. Dus bleef ik bij de wake, en ma ging ook niet weg.

Zuster Camillus liet zich op 't gevlochten kleed voor de kist op haar knieën zakken. Ze verdronk zowat in die nonnekleren van d'r; je zag alleen een stukje van haar gezicht. In haar handen hield ze de witte kralen van haar rozenkrans. Oscar zat ook geknield. Z'n zwarte rozenkrans zag er nietig uit in z'n brede, eeltige handen, die vol littekens zaten van 't harde werken.

Het kostte me moeite naar 'm te kijken. Hij zag doodsbleck. Alle zon was van z'n wangen weggespoeld. Maar de knoop van z'n das zat keurig en hij was frisgeschoren. Zelfs zo op z'n knieën hield-ie z'n schouders en z'n rug recht. Zo bleef-ie de hele rozenkrans zitten – 'Wees gegroet Maria, vol van genade.' Naadloos ging 't ene woord in 't andere over. Er kwam gewoon geen eind aan die rozenkrans, bij iedere kraal hoorde een gebed en er zaten ontelbaar veel kralen aan dat ding. Maar Oscar bleef kaarsrecht zitten. Dat deed-ie natuurlijk voor Bernadette. Die zou 't vreselijk vinden als ze 'm in mekaar zag zakken van verdriet.

In ieder geval bleef dat eindeloze bidden André bespaard. Daar hadden de nonnen voor gezorgd. De dag voor Bernadette stierf, toen de malariakoorts nog verder opblaaide en ze voortdurend waterige gal opgaf, hadden twee van de zusters 'm meegenomen naar St. Mary's. 'Hij kan hier beter niet blijven,' had zuster Camillus tegen Oscar gezegd. 'Dat is niet goed voor Bernadette. Ze hoort hem de hele tijd huilen.'

Het beviel me helemaal niks dat ze 'm meenamen. Natuurlijk hilde André, dat wist ik heus wel. Hij vroeg steeds om z'n mama en z'n snoetje was een en al rimpel omdat hij 't allemaal niet snapte. Maar ik was er om voor 'm te zorgen, terwijl ma en zuster Camillus om de beurt bij Bernadette bleven. Ik waste 's ochtends z'n gezicht en grapte dan dat we goed moesten boenen om al die sproetjes weg te krijgen. Tegen bedtijd hielp ik 'm in z'n pyjama en liet 'm z'n gebedje zeggen. Als ik in Bernadettes keuken 't ontbijt, de middagpot of 't avondeten stond klaar te maken, zat André onder de tafel met z'n blokken te spelen. 'Kijk 's, Miss Nan,' zei hij soms, terwijl-ie me met z'n grote donkere kijkers van onder z'n lange wimpers aankeek, 'ik heb een fort gebouwd!'

'Goeie grutjes!' zei ik dan. En als-ie hilde om z'n mama en de slaapkamer in wilde, nam ik 'm mee naar 't strand. Daar groef-ie kuilen in 't zand terwijl z'n vier honden om

'm heen sprongen en 'm stokken brachten die hij voor ze weg moest gooien. Als 't tijd werd om naar huis te gaan, plukten we samen de gele dukaatbloempjes die in de duinen groeiden. Daar was Bernadette dol op. We plukten een hele weckpot vol en thuis klopte ik dan op de slaapkamerdeur. Als ma of zuster Camillus zei dat 't wel kon, mocht André z'n moeder de bloemen geven. Hoe ziek ze ook was, altijd lichtten haar ogen op zodra dat kleine jongetje met z'n zongebruinde wangen en z'n weerbarstige kuif de kamer binnenkwam.

Zo ging 't de eerste vier dagen van Bernadettes ziekte. Toen ging ze snel achteruit en moest André naar St. Mary's, een halve mijl verderop aan 't strand. St. Mary's was een weeshuis dat tot de nok toe gevuld was met kinderen. Er werd daar goed voor de wezen gezorgd, daar niet van. En Bernadette was erg op de nonnen gesteld. 'Ze hebben me bij zich genomen,' zei ze. 'Ik zal nooit vergeten wat ze voor me hebben gedaan.'

Maar voor André was 't heel iets anders. Hij had een thuis. Ik had verwacht dat Oscar zich wel zou verzetten toen de zusters André wilden meenemen terwijl Bernadette ziek in bed lag. Dat jochie betekende letterlijk alles voor 'm, en andersom was 't precies hetzelfde. Maar Oscar liet de nonnen hun gang gaan.

Dat was wat er tijdens de wake door m'n hoofd ging. André, die in 't weeshuis zat te wachten tot z'n vader 'm kwam halen. En die wake duurde en duurde maar, bij ieder kraaltje weer een gebed. Toen 't eindelijk klaar was, vonden de katholieken 't nog steeds niet genoeg. De volgende dag werd er op St. Mary's een dodenmis gehouden. De kapel zat zo vol dat de wezen helemaal op mekaar gepropt moesten zitten. Er waren ook wat mensen uit de stad, mensen in deftige kleren. De vrouwen droegen opzichtige hoeden met grote strikken en lange veren, en de mannen waren duidelijk door een barbier geschoren. Ik nam aan dat 't allemaal klanten van Oscar waren en besteedde niet veel aan-

dacht aan hen. In m'n hoofd was ik bij André.

Meteen toen m'n broers en ik met pa en ma de kapel in kwamen, zag ik 'm. Hij zat met Oscar op de eerste rij. Ze zaten dicht tegen mekaar aan gedrukt, zo dicht als ze maar konden. Als ik een mens voor tranen was geweest, had ik wel kunnen janken. Bernadettes kist stond nog geen tien voet van hen af.

Pa vond dat we achterin moesten gaan zitten omdat we niet katholiek waren. Dat beviel ma niks. 'We zijn zowat familie,' fluisterde ze.

'Zowat is niet hetzelfde als echt,' fluisterde pa terug.

'Nou,' zei ma. 'Ik weet niet, hoor.' Ze ging zitten en toen begon 't zingen, maar ik kende de woorden niet. Daarna kwam de pastoor en aldoor tijdens 't knielen en 't bidden dacht ik eraan hoe trots Bernadette wel op haar kleine jongen zou zijn, omdat-ie daar zo dapper zat zonder ook maar een kik te geven.

Vanaf de dag dat-ie geboren was, had ze 'm vertroeteld. Ze noemde 'm *mon cher 'tit chou*. Dat was Cajun voor 'mijn schatje', legde ze uit. Bernadette kwam uit de moeraslanden van Louisiana. Maar nu was André een arm, moederloos kind. Zo noemden de buurvrouwen 'm toen de mis eindelijk was afgelopen en we allemaal terugliepen naar de wagens en de rijtuigjes die we naast de kapel hadden geparkeerd. Oscar kon 'm onmogelijk alleen opvoeden, vonden ze. Dat kon een man nou eenmaal niet. 'De nonnen zullen goed voor André zorgen, in ieder geval tot Oscar een nieuwe vrouw heeft,' zei iemand.

Ik hield m'n mond. De burens wisten van niks. Zij waren er niet bij geweest, die dag dat Bernadette stierf. Ik was bezig de ramen te lappen – Bernadette hield 't huis altijd keurig op orde – toen ma uit de slaapkamer tevoorschijn kwam. 'Nan,' had ze gezegd, 'Bernadette vraagt naar je.'

Ik moest al m'n moed bij mekaar rapen om de hal door te lopen en de slaapkamer binnen te gaan. Daar hing een akeelige, zure lucht. Zuster Camillus en Oscar zaten ieder aan

een kant van 't bed en Bernadette was bijna onherkenbaar. Nat van 't koortszweet lag ze op haar zij en ze zag helemaal grijs. Haar lippen waren gebarsten en er zat bloed op. Ze was vel over been, behalve dan haar buik, die gezwollen was vanwege de baby die met kerst zou komen.

Oscar stond op zodat ik op zijn plek kon zitten. Ik pakte Bernadettes hand. Die was gloeiend heet en haar donkere ogen schitterden. 'Hier ben ik,' zei ik, terwijl ik haar hand tegen m'n wang drukte. De bruine ogen van zuster Camillus boorden zich in de mijne. Het was overduidelijk dat ze me niet mocht. Bernadette streek met haar tong langs haar lippen. Toen droeg ze me zonder omwegen op voor André te zorgen.

'Wat is dat nou voor praat?' vroeg ik. 'Met jou is niks aan de hand. Een griepje, anders niet.'

Bernadette schudde haar hoofd. Zij wist wel beter. Die ochtend was de pastoor langsgeweest. 'Nan,' zei ze, 'ik wil dat je het belooft.'

'Bernadette,' zei zuster Camillus. 'Liefje...'

'Vergeef me, zuster.' Ze slikte moeizaam, alsof haar keel niet goed meer werkte. 'Alsjeblieft, Nan,' zei ze.

'Je wordt vast gauw weer beter,' zei ik. 'Dat weet ik gewoon.'

Maar nu hield Oscar, die naast me stond, 't niet meer uit. 'Beloof het,' zei hij ruw. 'Zeg dat je het zult doen.'

Dus dat deed ik. Met tranen in m'n stem perste ik de woorden naar buiten.

Ik dacht aan m'n belofte toen we de kapel verlieten. De meeste gasten gingen naar huis – er was werk aan de winkel – maar de rest vormde een rij van rijtuigjes en wagens en reed 't eiland over, naar 't kerkhof in de stad. We namen de weg over 't strand, want 't was eb en 't zand langs de waterkant vormde een harde laag. Rechts van ons sprankelde de Golf als geslepen glas in de middagzon. Pa, ma en ik zaten opgepropt in 't rijtuigje, terwijl m'n broers, Frank T. en Wiley, in de wagen achter ons aan reden. De branding

ruiste zachtjes en we zeiden geen woord, doodmoe van al die droefenis.

Het zand knarste onder de houten wielen en hoog in de lucht lieten lange rijen pelikanen zich met gespreide vleugels op de luchtstroom drijven. Oscar was dol op pelikanen; hij telde ze altijd. Ik hoopte maar dat-ie ze zag, terwijl-ie met zuster Camillus op de bok zat van de wagen waarin Bernadette lag. André hadden ze niet bij zich. Die was achtergebleven in St. Mary's; waarschijnlijk had iemand besloten dat 't nu wel mooi geweest was. Op 't kerkhof, waar de pastoor nog weer meer te zeggen had voordat Bernadette in haar graf werd neergelaten, hoopte ik dat Oscar aan pelikanen dacht die licht en luchtig hoog langs de hemel vlogen. Misschien dat-ie daardoor weer zou weten hoe Bernadette geweest was voor ze ziek werd.

Hij kon André gerust bij de nonnen in 't klooster laten. Hij kon 'm ook gerust naar familie sturen in Ohio, waar hij zelf vandaan kwam. De meeste mannen zouden een van die twee dingen doen: een man kon nou eenmaal niet in z'n eentje een kind grootbrengen. De meeste mannen zouden mijn belofte allang vergeten zijn, omdat ik geen familie was. Maar toen de pastoor eindelijk geen nieuwe gebeden meer wist te bedenken, toen 't allemaal voorbij was en de grafdelvers onder de boom stonden te wachten tot wij vertrokken waren, kwam Oscar naar me toe.

'Ik haal André naar huis,' zei hij. 'Aan het eind van de middag.'

'Wat zal hij daar blij om zijn,' antwoordde ik.

De volgende ochtend, ruim voor zonsopgang, ging ik stilletjes 't donkere huis binnen en nam de zorg voor André op me.

I

Dayton, Ohio

Januari 1900

Geroddel. Opgewonden gefluister. Groepjes vrouwen in salons, gezeten op het randje van de canapé, gehuld in donkere rokken waar de spitse grijze punten van hun schoenen net onderuit staken, gezichten beschaduwd door breedgerande hoeden. Theekopje in de hand, de hoofden bij elkaar gestoken. Dat was hoe ik me hen voorstelde.

‘Heb je het al gehoord?’ hadden ze vast gezegd.

‘Nee. Wat dan?’

‘Catherine Wainwright is met Edward Davis in Columbus gezien. In het theater.’

‘Samen? Zo ver van huis? Alleen zij tweeën?’

‘Ze had haar hand op zijn arm.’

Ik stelde me voor hoe ze geschokt terugweken, niet in staat nog een woord uit te brengen. Het was winter in Dayton, Ohio. In de salons dansten de vlammen in de haard, het brandende hout knapte en knetterde en maakte de vrouwen aan het schrikken. Ik stelde me voor hoe ze tersluiks een blik op hun trouwring wierpen, denkend aan hun man en daarna aan mij, Catherine Wainwright.

‘En de vrouw van Edward Davis?’ zal iemand zeker gevraagd hebben. ‘Weet die het?’

‘De dokter moest erbij gehaald worden.’

De vrouwen wapperden met hun handen. Ze hadden zich opnieuw naar elkaar toe gebogen; hun kringetje werd kleiner.